

[Hartel.]

Ordfører gjorde gældende, at Alvoren i den nuværende Situation bliver klarlagt allerede derigennem, at man nu kun 5 Maa- neder efter Krigens Udbrud er nødt til at forelægge nærværende Lovforslag, medens et lignende Lovforslag kunde vente til hen i Krigens tredje Aar under det forrige store Opgør. Vi er i det hele vanskeligere stillede denne Gang. I 1917 var Stillingen den, at vi manglede Brændsel, men havde Penge, denne Gang mangler vi baade Brændsel og Penge, medens Tonnageforholdene vel i det store og hele er de samme og ikke særlig gunstige for Danmark.

Jeg kan komplimentere Ministeren i det mindste for een Ting, nemlig den, at Lovforslaget fremsættes allerede nu og ikke senere i Samlingen, i Virkeligheden 2 Maa- neder, før det tilsvarende Forslag blev frem- sat i 1917 af daværende Indenrigsminister Ove Rode, det var den 31. Marts. Jeg ved ikke, hvilken Dybsindighed der ligger i, at det denne Gang er Landbrugsministeren, der forelægger Forslaget, medens det forrige Gang var Indenrigsministeren, men det er ikke afgørende for vor saglige Bedømmelse.

Jeg mener, at dette Lovforslag burde have være ledsaget af en udførlig Redegørelse for hele Brændselssituationen i vort Land, for, hvor store Lagre der findes paa det offentliges Hænder, hvor meget der ligger hos private, for saa vidt dette kan op- gøres gennem de Firmaer, der handler der- med, og hvilke Tilførsler der kan paa- regnes med en vis Sandsynlighedsmargen. Der er i „Berlingske Tidende“ i Dag givet en ret udførlig og god Redegørelse for Brænd- selsspørgsmaalet, men jeg ser ikke, at dette fritager Regeringen for at give Rigsdagen Oplysninger om dette Spørgsmaal, der jo i allerhøjeste Grad og med Rette beskæf- tiger det danske Folk i Dag.

Hele Brændselsspørgsmaalet falder jo i to Afdelinger: For det første Brændsel til Husholdningsbrug, for det andet Brænd- sel til Industrien og de Bunkerul, der er nødvendige for Skibsfarten. Det er et stort Spørgsmaal, om de indenlandske Brændsels- midler kan have væsentlig Betydning for industrielle Formaal ud over det Industri- brænde, der allerede anvendes inden for visse Industrigræne i vort Land. Den Ud- nyttelse, der her er Tale om, vil sikkert først og fremmest komme til at dreje sig om en Forøgelse af Brændselet i de forskellige Hjem. Saa vidt man kan forstaa, vil det være muligt med de indenlandske Brænd- selsmidler at erstatte en Sjattedel eller en Syvendedel af den Mængde, der hidtil

er anvendt, men ved Beparelser vil man maaske kunne komme længere ned med Forbruget og dermed altsaa højere op med den Andel, som det indenlandske Brændsel udgør af det samlede Forbrug.

I det foreliggende Lovforslag ser man i Virkeligheden ret hurtigt bort fra det pri- vate Initiativs fri Udnyttelse af Brunkuls- lejerne, idet Nævnet i sin Indstilling faktisk gaar ud fra, at den bedste, ja, nærmest den eneste mulige Udnyttelse er den, der sker gennem Statsdrift. Der findes jo imid- lertid i Forvejen en Fabrik i Fiskbæk ikke langt fra Videbæk i Jylland. Jeg er ikke be- kendt med, hvordan Rentabilitetsforhol- dene er der, men jeg har set, at den Virk- somhed har været i Gang i lange Tider, og det tyder da paa, at Udnyttelsen kan ske ved privat Initiativ. Jeg havde i det mindste meget gerne set, at dette Lovfor- slag havde været bilagt med Oplysninger, om ikke andet Sted saa i Ministerens Fore- læggelsestale, om, hvorledes Statsdrift paa disse Omraader tidligere har artet sig, hvilke Resultater det har givet. Ogsaa paa dette Punkt staar vi ret blottet for nødvendige Oplysninger til Bedømmelse af Lovfor- slagets Rækkevidde.

Efter Lovforslagets § 2 bliver Ekspropria- tion praktisk talt en sat Regel, ja, efter Lovforslagets Form vil det endda være saadan, at en Ejer ikke engang kan bryde Brunkul paa sin Ejendom til eget Forbrug eller disponere over Kullene, hvis han øn- sker det, til sine nærmere Bekendte som Gave eller Bytte; der skal ogsaa Tilladelse til saadant. Det forekommer mig, at det er lidt for vidt drevet.

Endogsaa Materiellet kan eksproprie- res, saavel til Overtagelse som til midler- tidig Brug. Jeg vil gerne sige, at skal en saadan Ekspropriation finde Sted, bør Eje- ren af dette Materiel frit bestemme, om han ønsker endelig Ekspropriation og Over- tagelse, eller om han ønsker at bevare sin Ejendomsret og senere faa Materiellet til- bage. Det maa være Ejeren og ikke Statens Repræsentanter, der tager Beslutningen her. Jeg vil derfor ligesom Venstres ærede Ordfører (Sønderup) sætte Pris paa, inden jeg kan tiltræde disse Ekspropriationsbe- stemmelser, at høre noget nærmere om, hvorledes de agtes anvendt, og hvilke Vur- deringer man tænker paa at lægge til Grund ved Overtagelsen.

I Modsetning til, hvad der er Tilfældet for Brunkulsudvindingen, tænker man ved Tørveproduktionen væsentligt paa at over- lade denne til det private Initiativ, men da Foretagsomhed og Kreditmuligheder i Øje-